

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Sumarul :

ZAHARIA BÎRSAN. — In lume.
M. EMINESCU. — Legenda lui Isus.
ION BÎRSEANUL. — Steagul.
V. COSMOVICI. — 1812 Lipsca.
D. ANGHEL. — Luxemburgul.
GEORGE STOICA. — Christos a înviat.
ST. O. IOSIF. — Gruia.
RED. — Informațiuni literare și artistice. — Răspunsuri.

REDACTIA :

Calea Victoriei, No. 56

(Hotel Imperial)

ADMINISTRAȚIA :

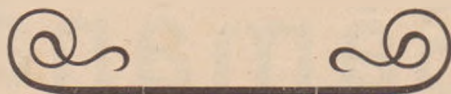
Strada Regală, No. 6

(Hotel Union)

BUCUREȘTI

Abonamentul 10 lei pe an

Numărul 20 bani



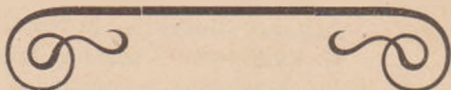
Volumele I și II

DIN

ANUL I (1902)

Se găsesc de vânzare la toate
librăriile.

PREȚUL 10 LEI



Sub presă :

Traduceri din

VERLAINE

DE

D. ANGHEL și ST. O. IOSIF

Cu o copertă ilustrată de pictorul

J. Al. Steriade



POEZII

DE

MARIA CUNȚAN

1 Leu.

De vânzare la librăria Alcalaș.



SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția: Hotel Imperial 21
Administrația: Str. Reșală, 6
BUCUREȘTI

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL
10 Lei pe an

ÎN LUME

«Eu m'am luptat cit am putut
Și-am dus'o-așa cu rău, cu bine, —
Mă știe Domnul și pe mine
Cum am făcut de te-am crescut
Și cite nopți n'am petrecut
Gîndindu-mă la tine !

Și știi... necazu-i partea mea !
Destul m'a bintuit năpasta...
Ehe, dacă-mi trăia nevasta
Noi cu eram să fim așa ;
Dar ce să faci cînd Domnul vrea...
Așa-i vieața asta !

Tu vezi... la noi în sat e greu,
Mai bine du-te., lumea-i mare
Apucă și tu vre-o cărare
Și să te 'ndrepte Dumnezeeu,
De unde știi norocul tău
Din care colț răsare ?...»

Din deal un cîntec trăgănat
Se lasă liniștit în vale
Și George se eprește 'n cale,
Ostînd se uită peste sat
Și-apoi se duce 'ngîndu'at
Cu doina lui de jale.

Bătrînul stă pierdut în prag
Privind la cel care se duce,
Întinde brațui sa-l apuce
Dar vretea lui se pierde 'n vag...
— «O. Doamne fi-i de-acum totag,
Ajută-i sfință cruce l. »

Z. BIRSIAN.

Recitit în mai 1956 și 16.12.1961

Socrin

LEGENDA LUI ISUS ¹⁾

«Și iarăși bat la poartă cu degetele moi florile primăverii și unde acum cinci sute de ani turmele lui Bucur ciobanul se pierdeau în orizontul șesului, astăzi mii de grădini contrastează în tinără verdeață cu zidurile albe și acoperemintele strălucite ale caselor și cu turnurile bisericilor; iar duiosul ritmu al clopotelor ne vestește vechia și trista legendă că astăzi încă Hristos e în mormint, că miine se va înălța din giulgiul alb ca floarea de crin, ridicindu-și fruntea sa radioasă la ceruri.

Tristă și mîngăietoare legendă! Iată două mii de ani aproape de cînd ea a ridicat popoare din întunec, le-a constituit pe principiul iubirii aproapelui, două mii de ani de cînd biografia fiului lui Dumnezeu e cartea după care se crește omenirea. Învățăturile lui Buddha, viața lui Socrat și principiile stoicilor, cărarea spre virtute a chinezului La-o-tse, de și asemănătoare cu învățămintele creștinismului, n'a avut atita influență, n'a ridicat atita pe om ca evangelia, această simplă și populară biografie a blîndului Nazarinean, a cărui inimă a fost străpunsă de cele mai mari dureri morale și fizice, și nu pentru el, pentru binele și mîntuirea altora. Și un stoic ar fi suferit chinurile lui Hristos, dar le-ar fi suferit cu mîndrie și dispreț de semenii lui; și Socrat a băut paharul cu venin, dar l'a băut cu nepăsarea caracteristică virtuții civice a anticității. Nu nepăsare, nu dispreț: suferința și amărăciunea întregă a morții a pătruns inima mielului simțitor și în momentele supreme, a încolțit iubirea în inima lui și și-a încheiat viața pămîntească cerînd de la tată-său din ceruri iertarea prigonitorilor. Ast-fel a se sacrifica pe sine pentru semenii săi,

¹⁾ Reproduc articolul din «Timpul», VI, 1881, No. 82 (12 Aprilie), col. 2 urm., unde s'a publicat în preajma sîntelor sărbători de Paști. Limba curată și bogată, stilul poetic și coloritu-i biblic, argumentarea viguroasă, precum și ideile filosofice și sociale cuprinse aci, — dovedesc toate paternitatea lui Eminescu, ceea-ce voi expune mai pe larg altădată, cînd mă voi ocupa cu întreagă prosa politică a maestrului. Deocamdată constat adîncă religiozitate, care străbate fie-care frază din acest articol și care se găsește nu numai în minunata «Rugăciune» și în alte cîte-va poezii ale lui Eminescu, ci și în multe din lucrările sale în proză. Mai atrag luarea aminte a cetitorilor asupra deosebirei caracteristice între fondul senin al acestui articol și fondul pesimist întunecat al unui alt articol de Paști al lui Eminescu, reproduc din «Timpul» în «Moftul român» al d-lui I. L. Caragiale și de aici în volumul «Novele de Eminescu» (Bibl. Șaraga). p. 142 urm. — I. Sc.

nu din mândrie, nu din sentiment de datorie civică, ci din iubire, a rămas cea mai înaltă formă a existenței umane, acel simbur de adevăr care disolvă adinca disarmonie și asprimea luptei pentru existență ce bîntue natura întreagă.

E ușoară credința că prin precepte teoretice de morală, prin știință oare-cum, omul se poate face mai bun. Omul trebuie să aibă înaintea lui un om ca tip de perfecțiune după care să-și modeleze caracterul și faptele. Precum arta modernă 'și datorește renașterea modelelor antice, ast-fel creșterea lumii nouă se datorește prototipului omului moral, Isus Hristos. După el încearcă creștinul a-și modela viața sa proprie, încearcă combătînd instinctele și pornirile pămîntești din sine. Chiar dacă dezvoltarea cunoștințelor naturale se îndreaptă adeseori sub forma filosofemelor materialiste în contra părții dogmatice a scripturii, chiar dacă în clasele mai culte soluțiuni filosofice ale problemei existenței iaū locul soluțiunii pe care o dă biblia, caracterele crescute sub influența biografiei lui Hristos, și cari s'au încercat a se modela după al lui, rămîn creștine.

Dacă vorbim de această împrejurare e pentru a arăta că nu în cultura excesivă a minții consistă misiunea școalelor — escepție făcînd de cele înalte — ci în creșterea caracterului. De acolo resultă importanța biografiei lui Hristos pentru inimile unei omeniri vecinic renăscînde. Pentru a se îmbogăți, pentru a 'și îmbunătăți starea materială, pentru a ușura lupta pentru existență, dînd mii de ajutoare muncii brațului, oamenii au nevoie de mii de cunoștințe exacte. Pentru a fi buni, pentru a se respecta unii pe alții și a 'și veni unul altuia în ajutor, au nevoie de religie.

De aci răsare însă și marea deosebire între vechiul stat păgîn și statul creștin. Statul ca product al naturii e supus aceloraș legi mecanice, presintă acelaș complex de lupte pentru existență individuală și colectivă ca și natura. Menirea monarhiei creștine e a modera asprimea legilor inerente statului prin apărarea celui slab de exploatarea celui puternic, și în fine prin compensație. Dacă există puternici, ei cată să compenseze prin o activitate bine-făcătoare puterea ce-o au asupra altora. De aceea pentru înaintarea în viața politică cată să se ceară sau o mare inteligență sau un mare caracter, care să compenzeze munca societății ce 'i susține. Acesta ar fi idealul monarhiei creștine și ar fi misiunea bisericii de-a răspîndi acest sentiment și 'n clasele de sus și 'n cele de jos. Dacă simburul vecinicului adevăr semănat în lume de Nazarineanul răstignit, a căutat să se 'mbrace în formele frumoase ale bisericii, dacă aceasta a dat o mare nobleță artelor luându-le în serviciul ei, asupra formelor re-

ligioase, asupra datinei frumoase nu trebuie uitat fondul, nu trebuie uitat că ori-ce bun de care ne bucurăm în lume e în mare parte fapta altora și că posesiunea lui trebuie răscumpărată printr'un echivalent de muncă. De aceea e de datoria claselor superioare de-a stringe cit de multă cultură pentru a ușura munca celor de jos, pentru a le lumina și a le conduce spre binele lor moral și material.

Suferințele de moarte ale dascălului și modelului nostru nu ni se cer decit în momente excepționale, nu se cer decit dela eroi și dela martiri. Dar întru cit ne permite imperfecțiunea naturii omenești, fie cine trebuie să caute a compensa prin muncă și prin sacrificiu bucuriile de cari se bucură. Atunci numai Domnul va petrece în mijlocul nostru, precum adese ori cu bucurie aŭ petrecut în mijlocul puternicilor și religioșilor noștri străbuni.

M. EMINESCU

STEAGUL

Se luptă 'n vînt semețul steag al țării:
 Un riŭ de roș, de galben și albastru.
 În tremur ca ș'un suflet de sihastru
 Grăește el, dînd falnic sbor visării:

— Aŭ nu te simți al Datinei fiastru
 Intunecînd pe marginea perzării!»
 Ci par'c'ar spinteca tot largul zărei
 Cel vultur prins pe-al steagului pilastru.

În sbor întins ca să'și plinească dorul
 În foc s'ar duce el cu tricolorul
 În juru-i dalbe săbiu zid, de-a dragul!

Căci și-ar întinde 'n jur a sa aripă
 Ca grija unei mame d'or ce clipă
 Să'și apere vitejii lui — și steagul.

ION BİRSEANUL.

1812 ¹⁾ LIPSCA

Cu ce poftă și nesaț, deșăută bătrînul ulcica pân' la fund, sorbind și ultima picătură, apoi cu mîneca își șterse mustața albă mulțămînd de cinste.

— Bun e vinul moșule? îl întrebaî eî.

— He! heî!.. cum de nu! — dă vieață, da-î și lăsător de vorbă, îl cunosc.

— Cum?..

— Doar mî-am petrecut tinerețele cu el. E armaș din via Domnească.

— Din ce loc?

— N'ai grijă, nu-î de la Cotnari, ci din via de la Ștefănești. Ci că acolo. odată... cînd-va!? o fi fost mari curți Domnești zidite de Ștefan Vodă cel sfînt. Imî aduc aminte că pe cînd eram copil, încă se mai vedeau urme de ziduri pe virful stîncilor văroase. Acum vremea le-a spulberat și din toate acele mindrețe și minunății, a mai rămas via, cu vestita viță adusă de pe dealul Catalinei de la Cotnar.

Și pufăînd bătrînul din lulea, se așeză pe prispă urmîndu-și mai departe povestirea.

— După cum vă spuneam, am ajuns noi la Wileana (*Wilna*). Eram goî, ribigiți de frig și galbenî ca turta dn ceară, mulți din muscali s'au stîns acolo de lipsuri și osteneală. Numai ghinararul Pilaf (*Platoff*) era neobosit, el și cu Cazaciî lui au pornit mai departe curățînd pustuirile de oștirea lui Napoleon. Ce e miniea lui Dumnezeu!.. în cîte-va luni au adormit pe vecie atitea mîi de oameni!.. venit-au mulți ca nisipul mării și s'au reintors la vetrele lor numai un pumn de oșteni cu chipuri sarbede ca de moarte, curat stafii din fundul mormintelor.

De pretutindenî veneau știri că dușmanii au trecut hotarele împărăției moschicești și că de-o vrea Dumnezeu, odată cu topirea omătului se va încheia și pacea.

Cu ce jînd așteptam acea zi bine-cuvîntată, ca să auzim și noi din gura Polcovnicului porunca: *Perot* în spre casă, și nu la răsboi! Însă zădarnică ne fu poftirea, că trecură zile, săptămîni, luni și noi tot pe loc stam; ba, spre mirarea mea, videam cum zilnic răsar ca din pămînt alte rînduri de oșteni, de astă dată păgîni sălbateci numiți: *Başchiri* cari nicî nu cunoșteau pușca, — se luptau încă cu sulița și arcul ²⁾.

Dacă era să se facă pace, atunci pentru ce veneau aceștia? Cu bună samă, împăratul Alexandru își schimbasă gîndul și bănuiala mea să adeveri, căci într'o bună dimineață ne porni spre țara Neamțului.

¹⁾ A se vedea «Sămănătorul» An. I, N-rele 3 (vol. I) și 37 (vol. II).

²⁾ La bătălia de la Lipsca s'au văzut apărînd «*Des Bashkirs de Sibérie*» lupîndu-se cu săgețile si pe care *grenadirii Francezi* îi luaî în batjocură, numîndu-î «*Des Amours*».

De-acum ține-te băete că nevoile vor curge gîrlă !.. Prin cîte tîrguri am trecut, cine le mai poate da de seamă !.. Doar am ajuns pîn' la malurile mărilor, apoi ne-am coborît în jos spre scaunul craiului nemțesc și de-acolo în spre munți... și pe unde treceam, suna corul de răsboi, și furnicaū oștenii mulți cită frunză și earbă, curat ca'n povești. De prin codri și cîmpii, din cetăți și sate, curgeaū puhoi, gloate di oameni; călăreți și pedestrime roeaū ca din senin, urmăriți de lungi șiraguri de care și căruți, îmbrucite de povoare.

Ș'asa cum ne tot duceam, iată că auzim șoptindu-se că nemții aū dat peptul cu Franțuzul și că s'a început războiul. Nu mult după asta am ajuns și noi pe cîmpul de luptă și ne-am războit noi pînă'n sară cînd aproape de chindie ne-a pus pe goană Grinari (Le Grogards) lui Napolion. Eū m'am minunat cînd i-am zărit. Știeam că aū rămas întroeniți în pustiurile împărăției moschicești, să vede că s'aū intrupat din morți, aceiași granadiri spătoși, dogoriți la față, și îmbrăzdați de săbii. Ce să vă mai spun, ne-a gonit ca ogarii o bună bucată din noapte și tot iepurește am trecut noi pe lingă un tîrg ce-î zicea Luța (Lützen), ș'abea am scăpat de măcel după ce am ajuns la niște prăpăstii, încunjurate de tauri saraturoase, că se cufunda omul de-a călare.

Acolo am poposit hărtuiți ca vai de lume... spuneau Polcovnicii că de-ar fi avut Napolion călărima la 'ndămină, să isprăvea cu noi.

Ast-feliū din luptă 'n luptă și înspre toamnă am ajuns la Lipsca. Mulțămesc Celui de sus că m'a învrednicit să văd cetatea aceasta de unde să aduceaū în țara noastră atitea mărfuri. Aici ne-am dat iarăș odihnei! se svonise hotăritor că de astă dată se va încheia pacea. Aș !.. de unde? Să tot fi stat liniștiți cel mult o lună și pe urmă a început din nou să se audă bubuitul tunurilor și strigătul sălbatec de război.

Țin minte ca acum, era în ajunul sărbătoarei «schimbărei la față» noaptea stam de strajă, cînd de-odată la revărsatul zorilor, ce să videm?... că din depărtări să invăpăează cerul, aprinzîndu-se focurile în linie dreaptă pe virfurile munților, ca dira pulberei de pușcă și una după alta să luminaū stîncele de flăcări roșii, ce păreaū că țîșnesc din creștetele lor. Era semnul prevestitor de măcel.

A două-zi sosi vestea că: chiar socrul Împăratului Napolion dăduse mina cu toți dușmanii lui, și că s'a hotărit între ei să robească împărăția Franțuzului.

Implinisem doi ani de ostaș, doi ani de cînd dormeam subt coperiș de stee, umblînd în bobote, fără să știū pentru ce mă sbuciumam?... Mi să făcusa așa un dor de țărișoară că mă uscam vîzînd cu ochii și mă podideaū lacrimile și plîngeam ca un copil. Doi ani de cînd nu auzisem o vorbă Moldovenească, un cuvînt care să'mi meargă la inimă. Prins cu arcanul ca un ciine de cătră afurisiții de cazaci, răpit din mijlocul părinților și neamurilor mele, eram aruncat ca un străin în isbeliștea întimplărei, să colînd lumile și să ucid atîția oameni cari nu mi-aū greșit cu nimic...»

Amintirea aceasta il sili pe bătrîn să'și intrerupă povestirea, ștergîndu'și cu mînica o lacrimă care'î întuneca privirea, se uită lung la mine, ca și cum ar fi voit să'și ceară ertare de slăbiciunea lui.

— Grozav lucru!... rosti el, — sunt atîta ani de atunci!... și cu toate acestea încă nu s'a șters din mintea mea videniele acelor vremuri. Trăesc cu ele, îmi pare că am fost erî, și mă cutremur și mă străbat florii, cînd mă gîndesc că: *eû* sunt acela care a călcat în picioare atîta sînge de creștin, care a sdrobotit fără milă atîtea capete, apărîndu'l pe-al meu.

Mi-aduc aminte că într'o noapte eram pus de pază, străjueam o casă cu două rînduri. Jos erau ostași ca mine, sus mai mulți ghinărari de-ai împăratului Alexandru.

Chef mare, bea ghinarari pe 'ntrecute vinuri furate tot de cele scumpe care cînd distupi gărăfile, pocneau ca pistoalele. Să îmbătasă de-a binele cei de sus, da și străjării nu erau mai treji, că mulți căzuseră la pămînt, să-î urnești cu boii. Imi venise rîndul să fiu schimbat. Am intrat în casă să'mi odihnesc oasele, și nu bine mă prinsă-somnul cel d'întăi, cînd ca prin vis aud afară o zarvă mare. Ce'mi zic eu: să sfădesc muscalii de la băutură, și ostenit cum eram m'am întors pe ceia coastă. De-odată să deschisă ușa cu sgomot și să umplu casa cu o mulțime de granari de ce-î bătrini, spătoși și nalți pîn' la pragul de sus. Cit ai bate din palme, legă pe cei adormiți, cîți-va să răpăd la mine, eû, cu iuțala fulgerului am și pus mina pe țava puștei, ridicînd'o să lovesc cu stratul după cum îmi era obiceiul. Doi mă apucă puternic de braț, eû mă smucesc, le scap din minî și eram gata să-î dobor, cînd pe din dărăpt unul din granadiri, *bată'l vina*, un granadir căpăținos, își scoasă oboroaca din cap și mi-o îfundă pân' dincolo de urechi. Pas de te mai luptă, mă 'nădușam, scap pușca din minî, granarii chicotind de șireclie mă legară frumos, apoi ridicîndu'mi din cap blăstămata de căciulă mă lăsă să răsufli. Ei, arătîndu-mă cu degetul și ținîndu-să cu mina de burtă, rideau să sbîrnie geamurile, eû, crăpam de ciudă. Sus, alți granadiri să luptau cu ghinararii, am auzit pocnete de sticle, ceva ginghenit de oțal și pe urmă... liniște. In curînd vedem coborîndu-să pe scări ghinărarii noștri fără săbii și suduind pe muscălește, iar grandirii înșirați pe două rînduri, drepți ca lumînările și cu priviri batjocoritoare, le sluja puștile ca la împărați.

In aceiași noapte aruncați în căruți și călăuziți de călăreți am fost duși departe, tocmai în lagărul cel mare al Franțuzului.

Iată-mă ostatec,... și-mi ziceam eû, de-acum s'a sfîrșit cu mine, miine au să mă împuște ca pe un nitrebnic. Pe semne c'așa mi-a fost scris să mor păgănește! Nu mă temeam de moarte, ea mă deslega de suferinți, însă eram amărit c'o să'mi odihnească oasele în țară străină, ucis fără luptă. Ziua întîia s'a strecurat cu pace, mi s'a părut atît de lungă!... noaptea n'am putut închide ochii de și cei-lalți muscali dormeau duși besmetici de beție.

A doua zi cam înainte de ameză, văd că vin înspre mine cîți-va Granari și făcîndu-mi semn cu mina, mă chiamă afară. — Hait!... mi-am zis, de-acum *«daû ortul popei»* m'au ales numai pe mine pentru că m'am împotrivit lor. Trec eû pe dinaintea a o mulțime de corturi și pe unde treceam ostașii veseli, mă arătau cu degetul, eû amușisem. — Așa chiteam — să vede că au poruncă să mă schin-

guiască și de aceia rid, inchipuindu-se ce mutră o să fac înaintea caznei... — Cruzii mai sunt Cazacii, însă aceștia sunt și mai cruzi. Ast-fel tot mergînd, iată că am ajuns înaintea unui cort mare, mă uit eu și ce să văd... pe Gheneralul *Gniel*? sta în picioare sprijinit într'un hanger turcesc bătut cu pietre scumpe și adus ca o pot-coavă de cal — Atunci am înțeles că Gheneralul, care cu bună samă o fi fost odată vr'un boer Moldovan 'ș'a adus aminte de mine, cînd la Mosc am tras cu pușca 'n el și că dorea acum cu mîna lui sa-mi reteze capul. Ș'apoi... tot de o moarte am să mor, m'am închinat înainte-î și așteptam să simt răceala tăișului. La această pocită a mea închinăciune, cu toții începură să se svircolească de ris, chiar și *Gniel*; eu mă făcusem mic cit un purice, mi se strinsese singele la inimă.

Văzînd că prea mă țin subt chinuri, îmi ridic fruntea în sus și cu dispreț privindu-i ținteș, le rostesc:

— De ce mai trăgănați? tăiați-mi odată capul să scap de voi. — *Romînul nu se teme de moarte.* — Ei își făceau seama și pace! — rideau ca nebunii și adunîndu-se 'mprejurul meu mă priveau ca pe o altă namilă... Unul din Granadirii ținînd în mîna o luminare de seû îmi băgă feștila subt nas, cerîndu-mi să-î dau — Minji de la Șandul Cazacu ¹⁾.

Eu auzîndu-l vorbind stricat Moldovenește am rămas ca trăsînit, îl privesc mirat și par'că mi-a luat o greutate de pe suflet, dîndu-mi curaj. — Granadirul îmi rosti de a doua oară:

— Na minji...

— Ce minji! îl întimpin eu, de unde să-ți dau?... nu cunosc pe Șandul Cazacu și nici n'am cai. Pe mine mă chiamă *Ion Topală* și sunt Moldovan, neaș Romîn. — Ai înțales?...

— Minji, Cazac.

— Nu ți-am spus că n'am cai, sunt pedestraș și Romîn. — La vorbele mele, iată că un ostaș tinăr, frumos îmbrăcat în albastru ca ceriul și cu o mulțime de șireturi albe, s'apropie de mine și îmi vorbi de astă dată curat Moldovenește.

— Sete Romîne?... (*Siete Romano*)?...

— Eû m'am încrucit, de sigur 'l învățase *Gniel*, să-și bată joc de mine; voi să-î răspund, el iar mă întreabă dacă-mi e sete?

— Setea, ca setea, însă mi-î foame, mi-au mas șoarecii la rișniță, dați-mi de mîncare.

— Minjire... (*Mangiare*)...?

— Fie și minjire, numai să molfăesc ceva, că sunt lihnit! — Și mări... iată ca toți grînarii cu *Gniel* și cei-lalți Polcovnici, se sfătuesc între ei mă privesc cu multă bună-voință, fac niște semne, boscorodînd ceva în limba lor. Aceasta se petrece în cite-va clipe, eu mă apropii de ostașul cel oacheș, frumos îmbrăcat și-l întreb:

¹⁾ *Mange de la chandelle, Kosak.* — Cazacii nu cunoșteau luminările ci opaițul și cînd le cădea la îndemină luminări, ei întindeau seul pe pine și-l mîncău, de aceia Francezii îi poreclău: *Mangeurs de chandelles.*

— Ești Romin ?

El îmi răspunde — *Talian*. — (*sono Italiano*). — Imi venea să'l sărut. — Și unde am început să vorbesc cu el, să-i povestesc păta-niele mele, cum am fost prins cu arcanul, și mă rugam de el să nu'mi tae capul că n'am făcut nici un rău. — Vedeam că mă pricepe, și nu prea, însă mai cu graiul, mai cu semnul am ajuns să ne înțelegem pe deplin.

În curînd m'am înfrățit cu toți. — Eu chitesc, îmi spunea bătrînul că și *Talianul* și franțuzul avem aceeași obirșie.

Nici azi nu mă pot lămuri, cum de m'am înțales cu ei și cum mi-a fost peste puțință să mă pricep cu nemții sau cu muscalii!.

Și de unde mă așteptam să mă pricep omoare, iată ca mi-au dat de mîncat, iar Ghinararul *Gniel* bătîndu-mă pe umeri și mingîndu-mă, îmi grăi : *Bravo belea de-acu te țin* ¹⁾.

— Ține-mă cît vrei, îi răspund eu. — și unde am început cu nesuț a infulica din o bucată de carne friptă, rupînd cu dinții din dărăbul de pine, alb ca laptele. — Ce să vă mai spun, după cîte-va zile mi-au dat strae de-ale lor și mi-a pus în cap o obroacă de cele *Granadirești*, dar care să oprea de-asupra urechilor. — De-aci încolo cu toți mă îngrijau, par'că le-aș fi fost dăruit de suflet. Mi-au dat o harabă cu patru boi, ca să le-aduc apă, să car de mîncare în lagăr și să le fac treabă. — Eram scăpat. — Cît privește pe cei-l'alți muscali, tovarăși de-ai mei, ci că i-a tot pornit în largul lumii.

În scurtă vreme m'am deprins așa cu ei, că mă credeam acasă, nu mai făcîm ochenie și nici nu stam de strajă. Înîi păzeam la păscut boii și cîntam din cavatul croit în lemn de cireș. Nu mult după asta văd eu că în lagăr să petrece ceva neobișnuit, — mișcare, pregătiri și sgomot. — Întreb pe *Talian* ce este ? — El îmi răspunde :

— Vine Împăratul.

— *Napolion* ?

— Da.

— S'avem să'l videm ?

— Videm.

Însfirșit am să'l văd și eu pe Împăratul cel mare, la auzul căruia tremurau atitea împărății ! — Noaptea nu m'am odihnit ci tot mă gîndeam cum trebuie să fie împăratul cel uriaș?.. Dacă *granadirii* lui erau așa de înalți și voinici, cu bună samă că *Napolion* trebuia să fie cel puțin de două ori cît un *granadir* și călare pe un cal de abea să te uiți la el.

A doua zi toate oștile erau înșirate pe șesurile unui mare riu numit *Heleșteu* (*Elster*). — Era atita oaste cum n'am mai văzut în viața mea ; cît sunt cimpiele cele de întinse, până unde ceriul să atînge cu pămîntul, erau îngrămădiți pozdere de oameni, cari călări, cari erau pedestri sau cu tunuri, mulțime fără număr. — Eu stam la sfat cu *Granadirii* cei bătrîni, — de-odată cam dinspre soare-răsare, auzim noi un strigăt asurzitor de : *Ura !.. Ura !..* Început-au muzicele

¹⁾ Cred că i-a spus următoarea frază : *Bravo belle action*.

să cînte atît de duios că 'mî rupea inima, ca un clocot isbucneau uralele, pe cînd tunurile bubueau sguduind văzduhul.

Vine Impăratul! strigară Granadirii, pornind în pripă spre rîndurile lor.

Eu cuprins de fiori, gonindu'mî vulturește ochii, căutam să'l văd pe acel răsărit ca o stîncă de-asupra tuturor capetelor. — Aș!.. de unde?.. zăream un pilc mare de călăreți venind în umblet, ș'atita de strălucitori, că'ți lua ochii... Pe împăratul,.. nicăiri.

Strig eu Talianului celui oacheș :

— Unde-î Napolion?

— El imî face semn cu mîna înspre pilcul cel de Ghinărari înzeuați cu aur.

— Iată-î s'apropie, sunt colo, sunt ici, au ajuns lingă mine, privesc, și ce să văd? un om mic, rotund la față, ras ca 'n palmă, cenușiu îmbrăcat și purtînd o căciuliță 'n curmeziși ca ne-oamenii.

— Acesta e Impăratul?.. mare minune!

Puțin mai la dreapta s'a oprit. — Ghinărarii descălecă 'n grabă, să răpăd sub un cort frumos împodobit și de-acolo se reîntorc lingă Napolion cu brațele 'ncărcate de nenumărate steaguri desfășurate. — În mijlocul unei tăceri de moarte, împăratul începu a vorbi; mai întîi încet, apoi ridicînd din ce în ce glasul, graiul lui crește atît de lămurit și puternic că și să făcea părul măciucă. — Pe măsură ce vorbea, par'că i se lumina fața, privirea lui era scăpărătoare și în jurul capului sclipea un cearcăn străveziu de văpaie, ca la sînți. — Steagurile în virf cu vulturii de aur, sunt împărțite oștirea celei tinăre, — niște băițandri!.. De-odată împăratul să înălță 'n scările șalei și cu mîna dreaptă întinsă spre mulțime le rosti rar trei cuvinte, pe care nu le mai pot uita = «*Vu le jure?*» (*Vous le jurez?*)? — Am simțit că mă cutremur; dacă mi-ar fi poruncit să mă arunc în foc, mă aruncam — să fi auzit sumedenia cea de oameni descoperiți și întinzînd brațele spre Impărat cum strigară. — Jurăm... *hi... lampa lor* (adică *Nous le jurons! l'Empereur!*)

Numai atunci am priceput puterea acestui om, aveam cu toții lacrimi în ochi, și în suflet hotărîrea nețarmurită de-a învinge sau de-a muri.

— Iată cum am văzut pe Napolion, spaima tuturor Crailor!

* * *

Aici se opri bătrînul, rugîndu-mă să-î mai dau o ulcică de vin armaș, cică i să uscasc gîtul de atita povestire.

După ce'și astîmpără setea, imî rosti :

— Ei, de-acum să vezi cum am ajuns eu la cetatea cea mai mîndră ce-î zic *Paris* și de-acolo la *Waterlău*.

V. COSMOVICI

ÎN LUXEMBURG

Luț Virgil Cioflec

Ți-aducî amînte după ploaie ce albe străluceau la soare
 Statuele străvechi și scumpe, și cît de drag ți-era cu mine
 Să povestești umblînd sub ramuri de viața moartelor regine
 Inmărmurite 'n piatra rece de-o biată mîină peritoare? —

De-asupra lor porumbii vineți roteau voioși din vreme 'n vreme :
 Părea că lor li este dată grădina asta toată 'n pază ;
 Și-arar o lacrimă de ploaie ca un diamant aprins de-o rază
 Se desprindea căzînd cu sgomot din naltul unei diademe.

În straturi florile 'nclinate iar se nălțau cu bucurie,
 Și'n aer făr'-de-veste-atuncea lumina zilei liniștită
 Se preschimba în fel de fețe ș'o clipă stu ca aiurită,
 Pân' să'și recapete cuprinsul din noii divină-î armonie. —

Printre copacii jilavi încă, roiau copiii cu grămadă,
 Iar spre habuzul vechi, ții mîinte, cu fețele de plîns udate,
 Cîțî îngeri nu jăleau de soarta vre unei nave fărîmate
 Care pornise pe furtună cu pînze albe de zăpadă ?

Fanfarele sunau cu sgomot înșiorînd prelung platanii
 Sub umbra căroră voioase treceau eternele idile,
 Născute dintr'o sărutare și moarte după zece zile...
 Dară pe zilele acele cine din noi nu și-ar da anii? —

Curgea nedumerită vremea — și 'ntr'un tîrziu vestind că'i sară
 O darabană 'n depărtare suna ca după bătălie,
 Ș'atuncea, tresărînd din visuri, vedeam grădina că'i pustie
 Și ne porneam și noi pe-acasă re'ntineriți de primăvară.

O vorbă îndemna o alta, ș'un gînd chema o amintire,
 Și'n toropeala asta dulce a noastre inemi amîndouă
 Se 'ngemănau de duioșie cu două lacrimi de rouă...
 Și azi abia dacă mai aflu de la străini de tine-o știre.

D. ANGHEL.

CHRISTOS A ÎNVIAT!

«Ce mai e pîn'o 'nvia? Mai e de azi mîine și de mîine poimîine, ș'apoi în ailantă-s Paștile, mîi Păltane, și ai să vezi tu cum îmi zice popa de cu sară: «Bucure, băiete mă, cînd îi gîndi că-s cu slujba pe sfîrșite ș'o toca de axion, tu să ieși desagiî ai marî, să te repezi pîn' la biserică să-ți dau prescurile, să mi-le aduci acasă, — și ai să vezi, Păltane, pe Bucur, cînd s'o întoarce cu desagiî plini-plinuți, o parte pentru popa și alta pentru Bucur și o prescură o tai în două: jumătate ți-o sâr ție și jumătate lui Dolofan âstalt, dacă n'o măi da cu capu, că m'a plesnit erî cu cornu 'n frunte, de vedeam stele verzî. Dar n'o fi vrut nici el, sâracu, că-î dau fin de-î rămîne dinainte și-l țesăl, ca pe-o fată mare. Parto Dolofane, și să nu te 'ncumeți să mă mai isbești cu capu tău âla grosolan, de vrei să mîncî prescură de Paști. că de unde nu, 'ți dau două lopeți de-a lungul spinării, și nu știu pe cine-o durea: lopata orî spinarea ta și-ai s'auzi pe mumă-ta Lunaia plîngîndu-ți de milă...»

Dolofan scutură din cap și se dete la o parte; știa el, că cu Bucur nu-i de glumit, cînd își trîntia pălăria pe ceafă și bătea țesala de pragul grajdului, s'o scuture de praf, apoi Bucur se ducea la el, își pleca capu 'ntr'o parte, ca să se poată uita 'n ochii bouluî, îl bătea încet cu dunga țesălii pe gît și îi zicea încă odată: «Bagă-ți mințile 'n cap, Dolofane, de vrei să mîncî prescură, că erî mi-ai invinețit ochii, de zicea Sanda, că m'a miruit popa c'o bucată de mesteacăn și-apoi de unde, că Păltan e mărturie, că m'ai oblojit tu cu ciungu tău, oblojite-ar Maica Domnului să te oblojească!

«Și Sanda crede mă, neghiobule, și eu n'aș vrea să creadă mă, că de unde știi tu, că ea nu mi-o fi avînd gîndu, ș'apoi tu gîndești, că eu am să mă 'nvechesc flăcău? Hei! hei! unu-i Bucuru Popii și una o să fie și Sanda lui Bucuru Popii.

«Doamne! măi boii tatiî, ce măi muiere am să fac eu din Sanda, să nu găsești în tot cuprînsul ăsta, că Sanda-i fată din oameni de omenie și cu stare și Bucur încă-î flăcău de lele, măi boulenii tatiî măi, și mi-e dragă, ca voi de dragă... Și...»

Ș'apoi... Frunză verde foi de nuc
 Frunză verde foi de nuc
 Mi-a cîntat un pui de cuc
 Mi-a cîntat un pui de cuc
 Mi-a cîntat din virf de fag
 C'am să iau ce-mi este drag
 Mi-a cîntat din virf de-alun
 Cu mindra să mă cunun...»

— Frumos măi cîntî Bucure! Cine te-a învățat să cîntî așa frumos?
 Bucur se 'ntoarse speriat.

În ușa g.ajdului, desculță, cu rochia prinsă 'n briu sta Sanda răzămata cu minile întinse de stilpii ușii și piciorușele se îndoaiau pe pragul îngust, care n'o putea ține și cădea fata c'un picior cînd în grajd cînd în afară.

— «Bucure, știi de ce-am venit?

— Știu dacă 'mi vei spune, Sando!

— «Zicea tata c'a vorbit cu părintele să te ducî tu cu grapa să ne grapi de mărăcinî o luncă, că s'ar fi dus tata, da ni-i bolnav un bou și o vom pritrivi noi altă dată.»

— Să mă duc Sando, să mă duc, că știu că și badea, tată-tău, sare la ori-ce la nevoie. Ş'apoi e lunca ta, Sando, și pentru tine ce nu fac eu?

— Ia nu mai glumi atîta, Bucure, că știu eu că nu ți-e gîndu la mine, că părintele zice că-ți dă nu știu cite pogoane și bănet, că-i mult de cînd îl slujești.

— Să dea Dumnezeu, dacă mi-le dă mie, să fie ș'ale tale, Sando!

— Te duci Bucure... să umbli sănătos... știu care luncă? aia dela capu podurilor!

— Mă duc, mă duc... să dea Dumnezeu... știu cum să nu știu, c'am coșit-o de vr'o cîteva ori.

Bucur înjugă boii; puse lui Piltan clopotul cel de cioaie, își împleti pleasnă la biciu, trînti grapa 'n car și plecă pe vale în jos trăsînd:

«Haida hai! boii tati, că ne-apucă sara».

Dar pe omul harnic nu-l apucă sara cu lucrul neisprăvit.

Bucur i'a netezit lunca lui badea Toader ca pe masă; iar badea Toader i-a mulțămît și i-a dat să închine din plosca cu rachiu.

«Dumnezeu să-ți facă parte de tot cuprînsul, bade Toader; sfințele Paști să-le ajungem cu bucurie și cu sănătate și Dumnezeu să ție și pe Sanda, că-i o fată, care n'are păreche doar nici în șapte sate!»

— Dumnezeu să te auză Bucure, și să-i dea Dumnezeu sănătate și fetii; de mine nu mai zic nimica, că-s bătrîn de aci-incolo, dar dacă v'o fi partea unu de alt, și o vrea și fata eu nu zic ba, că te cunosc băiat harnic și ai muncit destul pentru alta, e vremea să-ți agonisești și pentru tine și pentru muierea ta.

Pe Bucur îl podidiseră lăcrămile de bucurie și-l cuprinse un inec în gît de nu putea zice nimic.

Și luă biciul și pălăria și eși din casă.

Badea Toader îl petrecu pînă la poartă.

— Spune-i Bucure, că-i mulțumesc părintelui de înlesnire și i-oî da și eu mină de ajutor, la ce m'o chema și...—badea Toader se apropie încet de flăcău șoptindu-i... — și cum zic, de vorba mea, cum v'o fi norocul...

— Cea Plăvane, haidați măi, că ne-așteaptă Popa.

* * *

Des de dimineață clopotele bisericeî sunau de sărbătoare, anunțînd învierea Domnului.

Cîndurî de oameni să grăbeau cîtră sfîntul locaș, s'auză suferințele aceleia care s'a jertfit pentru omenire.

Bucur și luă haine noi și desagiî subsuoară și porni și el gîndindu-se mai mult la Sanda și la vorbele lui badea Toader, decît la prescurile popii.

În biserică se strecură printre mulțime și răsbi în altar, unde popa pregătia tocmai sfînta cumenecătură.

«Hristos a înviat, părinte Ioane!»

«Adevărat c'a n'viat, Bucure și umple desagiî cit îi putea, că lingăul de cantor și paracliserul au cărat vr'o 2 perechi.»

El își îndesă desagiî cu prescuri și întinzînd de ei printre oameni ca la jug, — așa îmbulzeală era în biserică, — să strecură afară.

Acasă luă patru colaci mari și se duse cu ei în grajd.

«Hristos a înviat boulenii tatiî că azi sunt Paștile pentru toată lumea și pentru voi și vă dă tata cite-o bucată de colac sărat, și ailalți îi pune tata-n fîn să nu știe popa de ei, și Dumnezeu să bucure pe toată lumea cum a bucurat pe Maica Domnului, c'a înviat pe Cristos, și cum m'a bucurat pe mine!»

Că, măi Păltane, măi! ce ziceam eu, cînd îți spuneam ție și lui Dolofan, că'n dulcele ăsta, Sanda lui Toader o să fie Sanda lui Bucuru Popii?

GEORGE STOICA.

GRUIA

— BALADĂ DIN POPOR —

Jos, sub nukul uriaș
Gruia adormise —
Doarme ca un copilaș
Legănat de vise.

Paloșu-î atirună 'n cui
Aninat de-o cracă —
Murgul paște 'n voia lui,
De urit să-î treacă.

«Scoală, Gruio, drag copil,
Scoală Gruio dragă!
Aă nu vezi cum vin tiptil
Turcii și te leagă?»

«Turcii vin ș'aduc cu ei
Funii de mătase,
Funii răsucite 'n trei
Și 'mpletite 'n șase.»

Vintul bate cătinel,
Pletele-î mîngîie —
Turcii se 'ngrozesc de el,
String de căpătie.

Vintul bate mai avan,
Pletele-î sburlește;
Turcii plîng: Aman! Aman! —
Gruia se trezește.

«Măi, dar greu ce-am fost dormit»,
Zice și se miră
«Orî paiangenî aū venit
Și mă înveliră ?

«Ia să mișc puțin din minî,
Poate m'oî desface —
Alelei, pui de păgîni,
Nu veniți încoace ?...»

Sar frînghiile în trei
Și pleznesc în șase —
Turcii fug ca vai de ei,
Fug cu moartea 'n oase.

Saltă Gruia și — hai-hui!
Sus pe cal s'aruncă,
Clocotă pe urma lui
Șapte văi și-o luncă.

Tropotă copitele,
Pulberea o scurmă, —
Turcii 'și pierd săritele
Alungați din urmă.

Surpă Gruia schelele
Coborînd la vale —
Turcii 'și pierd giubelele
Și papucii 'n cale.

Dunării tac Turcii vad,
Trăznet este Gruia —
Șapte popi la Țarigrad
Cîntă : Aleluia !

ST. O. IOSIF.

Informațiuni literare și artistice

De la Academie.—Sesiunea generală a Academiei Române s'a închis Mercuri, în 2 Aprilie a. c. A fost viu și plăcut comentate hotărârile Academiei, prin cari a ales de membru activ al secțiunii literare pe d-l *Ioan Bogdan* și de membru corespondent al secțiunii literare pe d-l *Ovid Densușianu*. Importantă este și decisiunea de-a publica în editura Academiei lucrarea voluminoasă a destoinicului folclorist bucovinean *S. Fl. Marian* «Despre insecte în credința poporului». Diferitele premii literare au fost împărțite între domnii I. Slavici, Colonel Hirjeu, St. O. Iosif, P. Dulfu, Jean Bart, Dr Manicatide, Il. Bărbulescu, ear premiul pentru cărți didactice d-lor Munteanu-Murgoci, Popa-Burcă și Adamescu-Dragomirescu. Printre cărțile nepremiate sunt între altele: D. Zamfirescu («In rășboiu»), Al. Davila («Vlaicu Vodă»), H. G. Lecca («Ciinii») Mihai Dragomirescu («Teoria elementară a poeziei»), I. Adam («Sibarys»), etc.

* * *
«**Ilustrațiunea Română**», revista d-lui L. Dăuș a încetat de-a mai apare. Regretăm dispariția grabnică a confratelui nostru.

* * *
Citim într'o revistă săptăminală următoarele :

Este vorba ca numeroși admiratori și amici de-ai poetului Alex. Macedonsky să propună opera sa superbă la marele premiu Nobel.

Ideea este foarte nimerită și o sprijinim din suflet, personalitatea lui Macedonsky fiind strălucindă»...

* * *
A apărut No. 2 Tom. I al «*Revistei Idealiste*».

* * *
Cărți primite.—*Ciura Alexandru.*—Eminescu și Coșbuc, note comparative. Blaș 1903. 1 vol. 8' 108 pp.—*Vasile E. Moldovan.*—Dușmănie. Roman. Sibiu 1903. 1 vol. 8' mic 112 pp.—*Alexandru Cazaban.*—Incurcă-lume (schite umoristice). București, Ed. tip. «Eminescu». 1903.

RĂSPUNSURI

A. M. Birlad. — Direcția în care vă manifestați d-v. e bună. Feriți-vă însă de banalități și fiți mai atent în alegerea cuvintelor — și nu sacrificați reguli elementare de gramatică numai de dragul rimei. Versuri ca :

Iar prin lanurile 'n spic
Ce tresar *diamantate* (?)
Fermecate
Blinde glasuri se *ridic*...

sau :

De pe deal încet *cobor*
Turmele către isvor..

Nu merg. Dar dacă în adevăr aveți foc sacru, o voință de fier și un dor de muncă nețărnut, cum ne spuneți, — apoi nu putem de cit să vă felicităm, fiind încredințați că veți ajunge departe.

Glycera Nyon, Loco. — Așteptăm și altele — și poate vom alege ceva.
Celor-lalți: In numărul viitor.